

Halász Tamás L1
KORTÁRS TÁNCFESZTIVÁL ÉS A HÉTKÖZNAPOK
beszélgetés Ladjánszki Mártával

Az L1 Független Táncművészek Társulása az elmúlt időben erősen átalakult, tagjai közül többen távoztak, a csoportosulás azonban folyamatosan új utakat keres, s a bevált régiókat tovább járja. Idén is megrendezi - immár nyolcadik alkalommal - fesztiválját, felszerelt tereiben pedig lázas alkotás zajlik, részint az új, rezidens-rendszerben, részint az L1-tagok folyamatos munkájában. Kik tartoznak most soraitokba?

• Berger Gyula a Zéró Balettel, Szabó Réka és Tünet Együttese valamint én. Az együttműködésünk jellege sokat változott az idők során: másfél-két év zajlott az új formák, új struktúra keresésével, a pontot pedig még mindig nem tettük ki. Úgy érzem viszont, hogy az idei fesztiválunkkal tisztán fel sikerül mutatnunk, milyen irány az, amely igazán érdekel minket. Ezzel a rendezvénnyel kapcsolatban még hármunk közt sem volt teljes a nézetazonosság. Én nagyon sokat utazom, bennem nincs kétely a dolog fontosságát illetően: rengeteg, úgymond "egyszerű" társulatot ismertem meg, amelyek értékes munkáit fontos elhozni Magyarországra.

Ez az idei fesztivál a ti magatok, mint alkotók-előadók szempontjából is rendhagyó.

• Igen, mert most alkotóként nem jelenünk meg. A mi közösségünket mostanra három, önálló társulat közös alkotómunkája határozza meg, melyhez a rezidens-programunk csatlakozik. A korábbi távozásokat követően úgy döntöttünk, hogy nem új, fix tagokat keresünk, hanem inkább periodikusan "társulunk", függően attól, hogy a rezidensként kiválasztott alkotóknak-társulatoknak mennyi időre van szüksége egy-egy produkció létrehozásához. A rezidensek ennek alapján töltenek el nálunk bizonyos időt, akár külföldi, akár belföldi a meghívott. Ez milyen előnyökkel jár a számukra?

• Az alkotófolyamat idején szabad bejárásuk van az L1-be, munkájukat, a pályázataikat tanácsadással segítjük, részt veszünk azok lebonyolításában. Gál Eszter, a 2 in 1 (Michaela Pein és Hargitai Ákos), majd, két évvel később Mészoly Andrea távozásával alapítóink léptek ki: nem merült fel, hogy őket azonos lehetőséget élvező, új tagokkal helyettesítsük. A hétből hárman maradván, ennél a rendszerrel kötöttünk ki. Az L1 eredetileg azért jött létre, hogy próbahelyet biztosítson a tagalkotóknak, -együtteseknek. Az állandó tagokon, a rezidenseken kívül a független tánc és színház köreiből is számosan dolgoznak nálunk, a rendszer, a szolgáltatások szintjén változatlan maradt.

Kik most a rezidenseitek?

• Góbi Rita, akivel előzetesen fél évre állapodtunk meg, de ezt meghosszabbítottuk, illetve Lakat Andrea. De pályázni bárkinek folyamatosan lehet, akit érdekel velünk egy levegőt szívni.

Elmondható, hogy az L1 sorsára rányomta a bélyegét az elmúlt évtizedben nagyot változó művész-kép, a fogalom, a közeg drámai átalakulása?

• Biztosan, amint a mi saját szakmai- és magánéletünk is sokat változott. Az alapítás óta eltelt időben nagyon sok dolog változott meg körülöttünk, az idő halad, az ember sok mindent gyökeresen máshogy lát, súlyoz, megváltozik az értékrendje, a viszonyok körülötte. Szabó Réka mára már akkora apparátussal dolgozik, amely egy önálló, saját próbahelyet igényelne. De számára is jobb, hogy nincs egyedül, hanem ezen a megszokott helyen, a megszokott emberekkel tud együtt dolgozni, alkotni: az ő munkájának hátszágát, bázisát továbbra is az L1 jelenti.

A fesztiválhoz ugyanúgy ragaszkodsz-ragaszkodtok, mint a helyszínhez.

• Ennek a nyolc évnek nagy a jelentősége, ez már komoly múlt, amire lehet támaszkodni. A kezdetekkor csak a tagjaink mutatkoztak meg ilyenkor, mindenki két produkciót hozhatott. Aztán tavaly már fele-fele arányban volt jelen itt L1-tag és (magyar, illetve külföldi) meghívott. Mindig nehéz volt szervezni és fellépni. Ezért is érett bennem a kérdés: miért ne változhatna mások seregszemléjévé a fesztivál? Olyanoké, akiket ismerünk, láttunk, s fontosnak tartunk megmutatni? A válogatás is "mi vagyunk", hiszen a mi értékrendünket, ízlésünket tükrözi. Magyarországon most nincs is olyan, kifejezetten kortárstáncot felvonultató, rendszeresen megtartott fesztivál, ahol a külföldi kisegyüttesek munkáival lehetne találkozni...

• Az idei programunkban öt hazai (három bemutatóval), és hat külföldi produkció látható.

Hogyan találtok rájuk?

• A legkülönbözőbb módokon. Van, akivel személyes ismeretségben vagyunk: a dán Anne Eisensee-t Berger Gyuszi még hollandiai éveit során ismerte meg. A német Bettina Helmrichel ugyancsak ő van régóta szakmai kapcsolatban. Az Egyesült Államokból érkező Tamara Ober

és a szerb Dalija Acin az én ismeretségem. A személyes kapcsolat nyomán alaposan ismerem a munkásságukat. Reálisan kell látni a lehetőségeinket: nagyobb együtttest, bármennyire is szeretnénk, nem hívhatunk meg: ilyesmire nincs pénzünk. A cseh Thomas Steyaert társulata például a saját kontójára, cseh forrást igénybe véve jön el, mi a fesztivál keretében tudunk vállalásokat tenni a promóció és egyéb tekintetében feléjük. Együttműködünk a prágai Alfred ve Dvořé befogadósínházban működő, az LI-hez hasonlítható Nová Sít' szervezettel, akik évente rendeznek cseh táncplatformot: a Thomas Steyaert készítette koreográfiát nekik, a szakmai kapcsolatunknak köszönhetjük.

A magyarok?

•Góbi Rita és Lakat Andrea természetesen, mint rezidensek kapták a felkérést. Kálmán Ferencet előadóként nagyon szeretem, végtelenül kíváncsi vagyok a produkciójára. Ő úgy fogalmaz: ez, a Szempár című kettős lesz az első, önálló alkotói megjelenése.

Aki ellátogat a fesztiválra, az valamilyen módon akkor is találkozhat veletek, az értékítéletekkel, az izlésvilágotokkal, ha ti magatok már nem is léptek fel?

•Hosszú ideje megállapodtunk egymás közt: külföldön járva-keelve nyitva tartjuk a szemünket, s ami izgalmasat és megfizethetőt látunk, azt talonba tesszük, hogy a jövő valamelyik fesztiváljára megpróbáljuk elhozni. Ez egy nagyon összetett munka, hiszen legkevesebb fél évre előre kell gondolkodnunk szervezés és pályázatok tekintetében is. Most Prágában három olyan darabot is láttunk, amit imádtunk volna már idén elhívni, de erre már nem volt fedezetünk. Majd jövőre! A néző mindenesetre olyasmit fog kapni, amiben egyikünk legalább, maradéktalanul "benne van".

A magyarok esetében maga, a hazai megmutatkozás lehetősége is fontos.

•Ez egy nagyon nehéz ügy. Akármennyire is mondjuk, hogy egyre több a játszóhely, az emberek jelentős része nem jut színpadhoz. Ezzel még én is sokat szenvedek. Nagyon nehéz olyan helyet találni, ahol az előadásba befektetett energia normális arányban van a bejövő nézők számával, a későbbi

visszajelzések súlyával. Ennek ellenére feltűnt, sokan milyen lusták tudnak lenni. Olykor néhány sornyi koncepció, leírás, vagy fénykép elmaradásával csúszik le valaki egy fontos fellépési lehetőségről. Sajnos ez a magyarokra sokkal jellemzőbb a tapasztalataim szerint. Én pedig újra és újra megdöbbenek. Mert nem kell menedzsernek lennie annak, aki alkot: elég, ha tudatos és legalább minimális szinten fegyelmezett.

Idén nem léptek fel a fesztiválon: tervezitek, hogy ez a későbbiekben is így marad?

•Ennek elsősorban már fizikai okai vannak. Az LI-en belül meghatározott munkamegosztásban dolgozunk: a fesztivál "hozzám tartozik", az egyesület elnöke, Berger Gyuszi a nemzetközi együttműködésekert tartja kézben. Néhány, speciális tudást igénylő részfeladatot leszámítva mindent mi csinálunk, ezen kívül pedig egész évben dolgozunk a saját munkáinkon. Döntenünk kellett, s idén erre jutottunk. Ami engem illet, ez a helyzet nekem nem új. Hiába hiszem például, hogy a munkáimra van közönségigény, a hazai fesztiválokra valahogy sosem én jutottam el.

Évtizednél hosszabb pályád során rengeteg tapasztalatot gyűjthetél itthon és külföldön, s ennek gyakorta hangot is adsz. Néha plasztikusan érzékelteted, hogy nem érzed magad a helyeden a szakmai közeg egészén belül. Szerinted mi nem megy jól itthon, a külföldön látottak tükrében?

•Szinte minden ország kapcsán, ahol megfordultam, elmondhatom: azokat a nemzeti közösségeket egységbe tudja kovácsolni egy nagy, közös ügy. Legyen az fesztivál, platform, bármilyen összefoglaló esemény, kezdeményezés: képesek félretenni egyéni érdekeket, a hétköznapi megosztottságát. De ez azzal kezdődik, hogy az alkotók, előadók rendszeresen eljárnak megnézni egymást, ahogy itthon viszont alig. Nálunk rengetegen hivatkoznak időhiányra, fáradtságra, a programbőségre, amikor ez a probléma felmerül. Nem tudom komolyan venni mindezt, hiszen ha máshol működik, s a mások iránt tanúsított figyelem nem megy a saját munka rovására, akkor ez itthon sem hihető. Ennek a feltételezésnek igyekszem élő cáfolata lenni: rengeteg előadást nézek, egyszerűen, mert érdekel. És ugyanennek a jegyében, nyolc éve viszem, visszük ezt a fesztivált. Mert hiszem, hogy ebből ki lehet törni.

